

УДК 378:78.071.4].015.3:159.932]:785

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.98.09>

Ісаєнко Г. П.

НАУКОВІ ПІДХОДИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК СЛУХОВОГО САМОКОНТРОЛЮ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ЗАНЯТТЯХ З ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО АНСАМБЛЮ

У статті розглянуто наукові підходи, що сприяють формуванню навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю. Запропоновано та охарактеризовано наукові підходи навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю, а саме: системний підхід який передбачає систематизовану, зосереджену, тривалу самостійну роботу до якого входять засоби, способи, прийоми та структурний аналіз наукового пізнання; діяльнісний підхід який спрямовує на активну, продуктивну, самостійну роботу та комплекс усвідомлених умінь і навичок, що застосовується в інструментально-ансамблевій підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва, і сприяє формуванню навичок слухового самоконтролю на заняттях з інструментального ансамблю; рефлексивний підхід, що передбачає осмислення й переживання особистістю досвіду власної діяльності, самооцінювання, самоаналіз власних дій, умінь контролювати діяльність, що визначає здатність до слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю; компетентнісний підхід становить сукупність знань, умінь, навичок, які відображені у теоретико-практичній діяльності, передбачає оновлення знань, гнучкість та критичність мислення, що дозволяють виявити рівень сформованості навичок слухового самоконтролю на заняттях з інструментального ансамблю. Задля визначення сутнісної характеристики наукових підходів формування навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю, нами було проаналізовано такі поняття, як «системна», «діяльність», «рефлексія», «компетентність», «підхід», які проявляються через: сукупність елементів, між якими існує закономірний зв'язок чи взаємодія; активну форму діяльності; самосвідомість, самопізнання; якісна характеристика суб'єкта, яка набута ним в процесі навчання, а сам підхід є основою, що сприяє цілісному формуванню навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю. Розглянуто й проаналізовано наукові роботи музикантів педагогів, що досліджували проблему теоретичних та методичних засад підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до самореалізації у професійній діяльності.

Ключові слова: системна, діяльність, рефлексія, компетентність, підхід, системний підхід, діяльнісний підхід, рефлексивний підхід, компетентнісний підхід.

Ефективність формування професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва залежить від використання певних наукових підходів. Особлива увага приділяється особистісно-професійному розвитку якостей майбутнього вчителя музичного мистецтва. Тому у педагогічній науці відбувається безперервний пошук нових наукових підходів до підготовки фахівців, що здатні розвиватися і використовувати набуті фахові знання у практичній діяльності. Для успішного навчання гри на музичних інструментах використовуються різні наукові підходи, кожний підхід має свої результативні сторони та особливості в застосуванні. В сьогоденні умовах ми постійно зустрічаємось з різними викликами, і тому все більше зростають вимоги до майбутньому вчителю музичного мистецтва. Фахова підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва а саме на заняттях з інструментального ансамблю спрямована на формування практичного досвіду, та успішну самореалізацію. Тому так важливо, щоб все ґрунтувалося на концептуальних підходах.

Проблеми теоретичних та методичних засад підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до самореалізації у професійній діяльності досліджуються у працях: А. Болгарського, А. Зарицької, А. Козир, В. Лабунець, В. Федоришина, В. Шульгіна, Г. Падалки, І. Барановська, К. Завалко, Л. Коваль, Л. Куненко, Л. Масол, Н. Аніщенко, Н. Сегеди, О. Єременко, О. Олексюк, О. Ростовського, О. Рудницької, О. Щолокової, С. Гончаренка, С. Ковальова, Т. Гризоголазової, Т. Дорошенко, та ін.

Мета статті: розглянути сутність та визначити наукові підходи формування навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю.

Визначення сутнісної характеристики наукових підходів формування навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю передбачає аналіз таких понять, як «системна», «діяльність», «рефлексія», «компетентність».

Поняття «система» – сукупність визначених елементів, між якими існує закономірний зв'язок чи взаємодія [15, с. 583]. У педагогічній думці поняття «система» трактується як сукупність елементів, які перебувають у відносинах і зв'язках один з одним, що утворює певну цілісність, єдність [9, с. 116]. В науковій літературі поняття «система» вживається у різних значеннях, її розуміють як сукупність предметів, іноді форму, вид тощо.

Наступне поняття «діяльність», у філософському словнику соціальних термінів, розглядається як форма активного ставлення людини до навколишнього світу з метою перетворення [15, с. 163]. в психології – це особлива людська форма активного ставлення до дійсності, регульована свідомістю як вищою інстанцією, внутрішня і зовнішня активність, що спричиняється потребою і регулюється свідомо поставленою метою [13, с. 82]. У педагогіці, спосіб буття людини в світі, здатність її вносити в дійсність зміни [4, с. 98].

Рефлексії є механізмом процесу саморегуляції, а самоконтроль, як розглядалося раніше, виступає його атрибутом. У філософському словнику «рефлексія», обернення назад, самосвідомість і самопізнання, співвідносність елементів мислення і дійсності [15, с. 547]. У психології поняття «рефлексія» розглядається, як спрямованість пізнання людини на саму себе, на свою діяльність та поведінку, свій внутрішній світ, психічні якості і стани [12, с. 257]. У педагогіці «рефлексія», усвідомлення суб'єктом того, як його сприймає партнер по спілкуванню. Це поглиблює сприйняття іншої людини, створює уявлення про ставлення до себе як суб'єкта сприймання [8, с. 37].

У психологічному словнику поняття «компетентність» визначається як якісна характеристика суб'єкта, набута ним в процесі навчання [12, с. 141].

На основі аналізу наукових досліджень специфіки музикування в інструментальному ансамблі ми визначили наступні наукові підходи, що будуть ефективно формувати навички слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю, а саме: **системний, діяльнісний, рефлексивний, компетентнісний підхід**.

Підхід є ґрунтом, що дозволяє цілісно формувати навички слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва. У педагогічній науці поняття «підхід» визначає стратегію і тактику дослідницької та практичної роботи. За визначенням І. Беха, поняття «підхід» консолідує загальні положення, систему правил, на основі яких організовується та здійснюється навчальний процес [1, с. 2–5]. На думку С. Савченко, підхід є специфічною концептуальною основою освітньої парадигми, що вказує на способи побудови освітньої системи [7, с. 90]. А. Грінченко, підхід визначає тим ґрунтом, що дозволяє цілісно формувати компетентність майбутніх фахівців [5, с. 107].

Аналіз дослідницьких праць та педагогічних реалій показав необхідність використання в процесі підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва **системного підходу**. У філософському словнику поняття «системний підхід», трактується як загальнонаукова методологічна концепція, особлива стратегія наукового пізнання і практичної діяльності, яка зорієнтовує останніх на розгляд складних об'єктів як деяких систем [15, с. 584]. У педагогічному словнику, визначається як напрям у спеціальній методології науки, завданням якого є розробка методів дослідження й конструювання складних за організацією об'єктів як систем [4, с. 305]. М. Малахова «системний підхід», визначає як напрям у спеціальній методології науки, завданням якого є розроблення методів дослідження і конструювання складних за організацією об'єктів як систем [9, с. 117]. Науковці розглядають поняття системного підходу як важливий методологічний засіб наукового пізнання, який передбачає системне охоплення, системне уявлення, системну організацію дослідження об'єктів із наступною оптимізацією їхньої структури і функцій. [9, с. 116]. З. Курлянд визначає, як різнобічний та багаторівневий спосіб аналізу педагогічних проблем, ідеї саморегуляції як механізм здійснення професійно-особистісного становлення [14, с. 142]. Гао Жоцзюнь виділяє такі основні ознаки системного підходу: цілісність, взаємодія елементів, зв'язки та відношення, які зумовлюються її структурою [3, с. 106].

«Системний підхід» у формуванні навичок слухового самоконтролю орієнтує майбутнього вчителя музичного мистецтва на необхідність системного аналізу музично-практичної діяльності, які мають визначену структуру, закони, функції. Застосування системного підходу у нашому дослідженні дає можливість проаналізувати стан і рівень сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю. Він є методологічною основою, що сприяє ефективному формуванню навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю. Потребує реалізації єдності теорії і практики. Специфіка системного підходу в фаховій підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва полягає в процесі конструювання і реалізації музично-педагогічної діяльності, вона орієнтується на особистість як мету, суб'єкт та результат ефективності її роботи, передбачає створення відповідних умов для саморозвитку, самореалізації та самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю.

Отже, освітній процес майбутнього вчителя музичного мистецтва є систематизованою зосередженою тривалою дією, що включає самостійну роботу та виконання завдань на заняттях з інструментального ансамблю. Кожен з цих етапів вимагає усвідомлених дій: самоконтролю, самоаналізу, коригування та регулювання виникаючих недоліків під час гри на заняттях з інструментального ансамблю. «Системний підхід» забезпечує можливість здатності до формування навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва.

«Діяльнісний підхід» передбачає комплекс усвідомлених умінь і навичок, що застосовується в інструментально-ансамблевій підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва, сприяє формуванню навичок слухового самоконтролю на заняттях з інструментального ансамблю. Відповідно до цього підходу діяльність майбутнього вчителя музичного мистецтва визначають як вирішальна умова формування навичок слухового самоконтролю. Головна увага приділяється активній, продуктивній, самостійній роботі майбутнього вчителя музичного мистецтва. Основні уміння, навички, орієнтує на способи діяльності, способи засвоєння знань.

Аналіз наукової літератури та педагогічних реалій показав необхідність використання в освітній підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва діяльнісного підходу. Він забезпечує вміннями самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва, коригує діяльнісне ставлення до навчання студентів як на заняттях з інструментального ансамблю так і під час самостійної роботи, включає процеси, що забезпечують

результативність формування здатності майбутнього вчителя музичного мистецтва до слухового самоконтролю, аналізу, реалізується у формі конкретних прийомів і засобів, що дозволяють досягати організованості та осмисленості всього процесу. «Діяльнісний підхід» є найбільш узагальненим в структурі формування здатності майбутнього вчителя музичного мистецтва до слухового самоконтролю на заняттях з інструментального ансамблю.

Діяльність майбутнього вчителя музичного мистецтва спрямована на пізнання, творче відтворення та постійний розвиток і самовдосконалення. Структура діяльності: мотиви, що спонукають суб'єкт до дії; мета – результати, на досягнення яких спрямована діяльність; аналіз будь-яких явищ [13, с. 82].

У психологічному словнику поняття «діяльнісний підхід», конкретно-наукова методологія вивчення психіки, що охоплює широкий спектр пізнавальних процесів [13, с. 84]. А в словнику-довіднику з професійної педагогіки «діяльнісний підхід», методологічний принцип, основою якого є категорія предметної діяльності людини [14, с. 140].

Отже, діяльнісний підхід є вирішальною умовою формування навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю.

Наступний підхід який ми визначили це «**рефлексивний підхід**», він передбачає осмислення, пізнання й переживання особистістю досвіду власної діяльності. Під рефлексією розуміємо самооцінювання, самоаналіз власних дій, уміння контролювати результати діяльності, професійна відповідальність, розуміння своєї ролі, що визначає здатність до слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Мистецька рефлексія майбутнього вчителя музичного мистецтва ґрунтуються на психолого-педагогічній концепції, що зорієнтована на закономірності природи музичного мистецтва, яка безпосередньо корелює з такими музикознавчими та музично-педагогічними категоріями, як: інтонація, інтерпретація, музично-виконавська майстерність [16, с. 31], вона сприяє формуванню навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва, зокрема, створенню зв'язків між художнім мисленням, і слухом, з однієї сторони та сферою руху з іншої [17, с. 138]. В інструментальному ансамблі рефлексія виступає механізмом розумових процесів: аналіз, синтез, оцінювання, де в процесі саморегуляції відбувається рефлексування самооцінки, коригування та регулювання своїх дій [10].

Володіння рефлексивними навичками самоаналізу та самооцінки в процесі гри на музичному інструменті на заняттях з інструментального ансамблю сприяє майбутньому вчителю музичного мистецтва до об'єктивної самооцінки своєї гри, змістовного самоаналізу виконання своєї партії. Майбутній вчитель музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю перебуває в постійному пошуку еталонного звучання та виконання. Спільно з внутрішньо-слуховим уявленням зберігаються всі етапи проходження процесу саморегуляції: *уявлення, зіставлення, виконання і корекція*.

А. Грінченко припускає, що рефлексія, виступає формою внутрішнього діалогу і відображає процес саморегуляції, у якій слуховий самоконтроль може функціонувати досить пластично [5, с. 57]. Це помітно в індивідуальному музичному мисленні і в накопиченому досвіді виконавської практики майбутнього вчителя музичного мистецтва і успішно проявляється на заняттях з інструментального ансамблю.

Гра в інструментальному ансамблі є зосередженим тривалим процесом, що включає самостійну роботу, вимагає від майбутнього вчителя музичного мистецтва усвідомлених дій, об'єктивну самооцінку, коригування та регулювання. Ці рефлексивні дії постійно супроводжують виконавський процес. Бачення і слухання своїх недоліків під час гри дають можливість поліпшувати гру, удосконалювати виконання, сприяти саморозвитку, та навичок слухового самоконтролю на заняттях з інструментального ансамблю.

Рефлексивний підхід розглядає навички слухового самоконтролю як психологічний механізм процесу саморегуляції у практичній діяльності і дозволяє майбутньому вчителю музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю «передчути» і «передбачити» кінцевий результат. Сам процес може змінюватися за рахунок накопиченого досвіду, що підвищує майбутньому вчителю музичного мистецтва здатність до різних самопроцесів.

Отже, рефлексивний підхід а саме самопроцес пізнання і мислення сприяють формуванню навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю.

І останній це **компетентнісний підхід**, що спрямований на набуття майбутнього вчителя музичного мистецтва конкретних компетенцій як основи для дій в різних професійних ситуаціях, він становить сукупність знань, умінь і навичок, які відображені у теоретико-практичній діяльності, Також передбачає оновлення знань, гнучкість та критичність мислення, що дозволяють виявити рівень сформованості навичок слухового самоконтролю. Компетентність формується у період навчання, розвивається і реалізується у професійній діяльності. Вибір компетентнісного підходу зумовлений необхідністю адаптації навчального процесу до сучасних освітніх вимог. Основна ідея цього підходу полягає в тому, що головним результатом освіти є не індивідуальні знання, уміння і навички, а здатність і готовність здійснювати ефективні дії в різних ситуаціях. У цьому відношенні домінуючою є ідея не тільки збільшення обсягу знань, а отримання всебічного досвіду. Процес формування фахової діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва має подолати свою вузькоспеціалізовану спрямованість на розвиток умінь із широким спектром знань, що забезпечить успішну діяльність, у майбутній багатовекторній професійній діяльності.

Поняття «компетентність», запропоноване в європейському проєкті Tuning [17], включає не тільки когнітивну й операційно-технологічну складові, а й мотиваційну, етичну, соціальну, поведінкову сторони.

В. Бондаря, розглядає компетентність в контексті якості особистості, а саме людину яка володіє різними компетенціями, і є носієм різноманітних знань, які ефективно й успішно застосовуються у практичній діяльності [2]. Н. Сергієнко визначає, як форму існування знань, умінь, які зумовлюють особистісну самореалізацію, знаходження тим, хто навчається, свого місця у світі [12].

У педагогічній науковій літературі різні напрямки професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва висвітлюються у дослідженнях Г. Падалки, О. Ростовського, В. Черкасова, С. Куришев, Н. Мозгальова, Н. Цюлюпа, Чжан Цзе, О. Щербініна та інші, усі ці вчені визначають компетентність – як якість, що пов'язана з достатнім рівнем знань у певній галузі. У підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва компетентнісний підхід необхідний для формування компетентностей, оскільки в цьому підході основним завданням є вміння розуміння і володіння знаннями, здатність планувати свою діяльність і застосовувати знання на практиці. В процесі самостійної діяльності компетентність переростає у професіоналізм [13, с. 141]. Компетентнісний підхід в нашому дослідженні спрямований на розширення знань, розвиток та формування навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Ми вважаємо, що досвід збирає знання, уміння та навички, що забезпечують успішність в музично-педагогічній діяльності. Тому логічним є твердження, що завдяки здатності до накопичення досвіду і його постійного оновлення в процесі музично-педагогічній діяльності, концентрується саморегуляція, що поступово призводить і до вдосконалення навичок слухового самоконтролю на заняттях з інструментального ансамблю на компетентнісному рівні. Досвід набувається на підставі отриманих знань, умінь і опробуванні їх на практиці. Таким чином, слуховий самоконтроль, як компетенція у комплексі музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва, характеризує ступінь підготовленості до виконавської фахової діяльності на якісному рівні, що характеризується самостійною здатністю до контролювання цієї якості та її коригування [5].

Майбутній вчитель музичного мистецтва в процесі музично-навчальної діяльності, формує компетентність, він набуває різних навиків і збагачує знання які застосовує на практиці. Потрібно відзначити, що музично-виконавська компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва, а також компетенції що входять до її складу, є результатом не тільки саморозвитку та самоаналізу, вони засновані на отриманні студентами спеціальної та професійної підготовки. Слід констатувати, що навчатися до педагогічних університетів поступають абітурієнти з дуже різним рівнем попередньої підготовки.

Отже, формування навичок слухового самоконтролю на рівні фахової компетенції безпосередньо залежить від їхньої грамотності, їх фахових знань, умінь та позитивної мотивації.

Висновки. У статті здійснено аналіз наукової літератури, присвяченої проблемі теоретичних та методичних засад підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до самореалізації у професійній діяльності. Розкрито сутність та визначені наукові підходи формування навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю. Подальші дослідження будуть спрямовані на удосконалення змісту, форм і методів формування навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю.

Використана література:

1. Бех І. Курс на діяльнісно-компетентнісний підхід. *Дошкільнє виховання*. Київ. 2013. № 1. С. 2–5.
2. Бондар В. І. Дидактика. Київ : Либідь, 2005. 264 с.
3. Гао Жоцзюнь Формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності : дис. ... к-та пед. наук : 13.00.02 / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ. 2019. 221 с.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
5. Грінченко А. М. Методика формування музично-виконавського самоконтролю майбутніх учителів музики в процесі навчання гри на фортепіано : дис. ... к-та пед. наук : 13.00.02 / Держ. пед. ун-т імені А. С. Макаренка. Суми. 2018. 280 с.
6. Дорошенко Т. В. Принцип адаптації у формуванні готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до професійної самореалізації. *Наукові записи НДУ ім. М. Гоголя*. Ніжин. 2017. С. 136–142.
7. Загородній Ю. І., Курило В. С., Савченко С. В. Політична соціалізація студентської молоді в Україні : досвід, тенденції, проблеми. Генеза. Київ, 2004.
8. Короткий словник актуальних педагогічних термінів / упор. Флегонтова Н. М. Київ : КНУТД. 2013. 55 с.
9. Малахова М. О. Формування професійно-особистісних якостей майбутнього вчителя музичного мистецтва у навчальному народно-інструментальному ансамблі : дис. ... к-та пед. наук : 13.00.02 / Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ. 2021. 312 с.
10. Матковська М. В. Методичні засади розвитку слухо-моторних уявлень молодших школярів у процесі музичного навчання : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ. 2002. 24 с.
11. Музична освіта : філософський, мистецтвознавчий та педагогічний наголоси : монографія / В. В. Белікова та ін.; за ред. Н. А. Овчаренко, Я. В. Шрамка. Кривий ріг. 2018. 299 с.
12. Сергієнко Н. Ф. Компетентнісний підхід як засіб розвитку професійної майстерності сучасного вчителя. *Теорія та методика управління освітою*. 2009.
13. Синявський В. В., Сергєєнкова О. П. Психологічний словник / за ред. Н. А. Побірченко, 2007. 336 с.
14. Словник-довідник з професійної педагогіки / Семенова А. В та ін.; за ред. А. В. Семенової. Одеса, 2006. 221 с.
15. Філософський енциклопедичний словник / за ред. В. Шинкарук. Київ. Абрикос, 2002. 742 с.
16. Чжан Цзіньцзін Методика формування мистецької рефлексії майбутнього вчителя музики в процесі вокального навчання : дис. ... к-та пед. наук : 13.00.02 / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ. 2016. 215 с.

17. Becoming a reflective educator: How to build a culture of inquiry in the schools / T. Reagan, C. Case, J. Brubacher (2nd edition). Thousand Oaks, CA : Corwin Press, 2000.

References:

1. Bekh I. (2013) Kurs na diialnisno-kompetentnisnyi pidkhdid. [Course on activity-competence approach]. Doshkilne vykhovannia. Kyiv : № 1. S. 2–5 [in Ukrainian].
2. Bondar V. I. (2005) Dydaktyka. [Didactics]. Kyiv : Lybid. 264 s. [in Ukrainian].
3. Hao Zhotsziun (2019) Formuvannia u maibutnikh uchyteliv muzyky zdatnosti do samokontroliu fortepiannoï navchalno-vykonavskoi diialnosti. [Formation of future music teachers' ability to self-control piano teaching and performing activities]. dys. ... k-ta ped. nauk : 13.00.02 / Nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova. Kyiv. 221 s. [in Ukrainian].
4. Honcharenko S. U. (1997) Ukrainyskyi pedahohichnyi slovnyk. [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kyiv : Lybid. 376 s. [in Ukrainian].
5. Hrinchenko A. M. (2018) Metodyka formuvannia muzychno-vykonavskoho samokontroliu maibutnikh uchyteliv muzyky v protsesi navchannia hry na fortepiano. [Methods of formation of musical-performing self-control of future music teachers in the process of learning to play the piano]. dys. ... k-ta ped. nauk : 13.00.02 / Derzh. ped. un-t imeni A. S. Makarenka. Sumy. 280 s. [in Ukrainian].
6. Doroshenko T. V. (2017) Pryntsyp adaptatsii u formuvanni hotovnosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva do profesiinoï samorealizatsii. [The principle of adaptation in shaping the readiness of the future music teacher for professional self-realization]. *Naukovi zapysy NDU im. M Hoholia*. Nizhyn. S. 136–142 [in Ukrainian].
7. Zahorodnii Yu. I., Kurylo V. S., Savchenko S. V. (2004) Politychna sotsializatsiia studentskoi molodi v Ukraini : dosvid, tendencyi, problemi. [Political socialization of student youth in Ukraine]. Heneza. Kyiv [in Ukrainian].
8. Korotkyi slovnyk aktualnykh pedahohichnykh terminiv. [Short dictionary of relevant pedagogical terms] (2013) / upor. Flehontova N. M. Kyiv : KNUTD. 55 s. [in Ukrainian].
9. Malakhova M. O. (2021) Formuvannia profesiino-osobystisnykh yakosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva u navchalnomu narodno-instrumentalnomu ansambli. [Formation of professional and personal qualities of the future music teacher in the educational folk-instrumental ensemble]. dys. ... k-ta ped. nauk : 13.00.02 / Kyivskyi universytet imeni Borysa Hrinchenka. Kyiv. 312 s. [in Ukrainian].
10. Matkovska M. V. (2002) Metodychni zasady rozvytku slukhov-motornykh uiaven molodshykh shkoliariv u protsesi muzychnoho navchannia. [Methodological principles of the development of auditory-motor representations of younger schoolchildren in the process of music education] : avtoref. dys. kand. ped. nauk : 13.00.02 / nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova. Kyiv. 24 s. [in Ukrainian].
11. Muzychna osvita : filosofskyi, mystetstvoznavchyi ta pedahohichnyi naholosy. [Music education: philosophical, artistic and pedagogical emphasis]. (2018) : monohrafiia / V. V. Bielikova ta in.; za red. N. A. Ovcharenko, Ya. V. Shramka. Kryvyi rih. 299 s. [in Ukrainian].
12. Serhiienko N. F. (2009) Kompetentnisnyi pidkhdid yak zasib rozvytku profesiinoï maisternosti suchasnoho vchytelia. [A competent approach as a means of developing the professional skills of a modern teacher]. *Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu* [in Ukrainian].
13. Synyavskyi V. V., Serhieienkova O. P. (2007) Psykholohichnyi slovnyk [Psychological Dictionary] / za red.. N. A. Pobirchenko. 336 s. [in Ukrainian].
14. Slovnyk-dovidnyk z profesiinoï pedahohiky. [Vocabulary-handbook of professional pedagogy]. (2006) / Semenova A. V. ta in.; za red A. V. Semenovoyi. Odesa. 221 s. [in Ukrainian].
15. Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk. [Philosophical encyclopedic dictionary]. (2002) / red. V. Shynkaruk Kyiv. Abrykos. 742 s. [in Ukrainian].
16. Chzhan Tszintzin (2016) Metodyka formuvannia mystetskoi refleksii maibutnoho vchytelia muzyky v protsesi vokalnogo navchannia. [Methodology of formation of artistic reflection of the future music teacher in the process of vocal training]. dys. ... k-ta ped. nauk : 13.00.02 / nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova. Kyiv. 215 s. [in Ukrainian].
17. Reagan T. (2000) Becoming a reflective educator : How to build a culture of inquiry in the schools / T. Reagan, C. Case, J. Brubacher (2nd edition). Thousand Oaks, CA : Corwin Press

H. Isaienko. Scientific approaches to the formation of auditory self-control skills of the future music art teacher in instrumental ensemble classes.

The article discusses scientific approaches that contribute to the formation of auditory self-control skills of the future music teacher in instrumental ensemble classes. Scientific approaches to auditory self-control skills of the future music teacher in instrumental ensemble classes are proposed and characterized, namely: a systematic approach that involves systematized, focused, long-term independent work, which includes means, methods, techniques, and structural analysis of scientific knowledge; an activity approach that leads to active, productive, independent work and a complex of perceived abilities and skills, which is used in the instrumental and ensemble training of the future music teacher; and contributes to the formation of auditory self-control skills in instrumental ensemble classes; a reflexive approach, which involves understanding and experiencing the experience of one's own activity, self-evaluation, self-analysis of one's own actions, the ability to control the activity, which determines the ability for auditory self-control of the future music teacher in instrumental ensemble classes; the competence approach is a set of knowledge, abilities, and skills that are reflected in theoretical and practical activities, involves updating knowledge, flexibility and critical thinking, which allow to reveal the level of formation of auditory self-control skills in instrumental ensemble classes. In order to determine the essential characteristics of scientific approaches to the formation of auditory self-control skills of the future music teacher in instrumental ensemble classes, we analyzed such concepts as "system", "activity", "reflection", "competence", "approach", which are manifested by: a set of elements between which there is a regular connection or interaction; an active form of activity; self-awareness, self-knowledge; the qualitative characteristic of the subject, which he acquired during the training process, and the approach itself is the ground that allows for the integral formation of auditory self-control skills of the future music teacher in instrumental ensemble classes. The scientific works of musicians and teachers, which investigated the problem of theoretical and methodological foundations of training future music teachers for self-realization in professional activities, were reviewed and analyzed.

Key words: system, activity, reflection, competence, approach, system approach, activity approach, reflexive approach, competence approach.